

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده توانبخشی

طرح دوره درس «زبان شناسی بالینی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: گفتاردرمانی
عنوان درس: زبان شناسی بالینی
کد درس: ۲۳
نوع و تعداد واحد^۱: ۲ واحد (۱/۵ نظری- ۰/۵ عملی)
نام مسؤول درس: فائقه شاه حسینی
مدرس/ مدرسان: فائقه شاه حسینی
پیش نیاز/ هم زمان: ندارد
رشته تحصیلی: گفتاردرمانی
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد
نیمسال تحصیلی: دوم

اطلاعات مسؤول درس:

رتبه علمی: مدعو- دکتری زبان شناسی همگانی
محل کار: کالج بین الملل دانشگاه علوم پزشکی تهران
تلفن تماس: ۰۹۱۲۸۱۰۸۴۲۲
نشانی پست الکترونیک: f.shahhoseini@gmail.com

^۱مشمول بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

در این درس انتظار می‌رود دانشجویان با نظریات مطرح در حوزه‌های گوناگون زبان‌شناسی با هدف تجزیه و تحلیل داده‌ها و عملکرد زبانی کودکان و بزرگسالان با رویکرد زبان‌شناسی بالینی آشنا شوند. همچنین سرچشمه تکوینی زبان و پیوند آن با شناخت عمومی سبب می‌شود تا دانشجویان با چالش‌های زیادی هم از لحاظ نظری و هم به لحاظ عملی روبه‌رو شوند و به طرح و بررسی مسائلی از این دست پردازند. شواهد و معیارهای زبانی بالینی که در این درس به آن‌ها می‌پردازد، برای سنجش میزان اختلالات زبانی و نوع آن‌ها، انتخاب روش‌های مناسب سنجش میزان اثربخشی و توان بخشی و بهره‌برداری‌های پژوهشی و نظریه‌پردازی درباره مبانی تکوینی و عصب‌شناختی زبان بسیار لازم و ضروری هستند.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

آشنایی با حوزه‌های گوناگون زبان‌شناسی نظیر آواشناسی، صرف، نحو، معنی‌شناسی، کاربردشناسی، تحلیل‌گفتمان و زبان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی زبان و برقراری ارتباط با آنها در زمینه‌های گوناگون بالینی و به کارگیری آنها در سنجش و تحلیل اختلال‌های مختلف زبانی

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

استفاده از نظریه‌ها، روش‌ها و یافته‌های زبان‌شناسی در توصیف، تشخیص، ارزیابی و درمان ناتوانی‌های ارتباطی و استفاده از داده‌های بالینی در تبیین، رد یا پذیرش نظریه‌ها و روش‌ها و یافته‌های زبان‌شناسی نیز در این راستا مهم می‌نماید. به عبارتی، زبان‌شناسی بالینی کارکردی دوسویه بین زبان‌شناسی و آسیب‌شناسی گفتار و زبان دارد.

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که فراگیر:

اهداف شناختی:

۱. دانشجویان آموزش اصول کلی زبان‌شناسی و تحلیل زبان را فرا بگیرند.
۲. دانشجویان آموزش تحلیل زبان و بررسی اختلال‌های زبانی را بیاموزند.
۳. دانشجویان زبان‌شناسی شناختی و نظریه‌های مطرح زبان‌شناختی فرا بگیرند.
۴. دانشجویان ارتباط میان تحلیل اختلال‌های زبانی و بالینی را بیاموزند.

اهداف عاطفی:

۱. انگیزه تحلیل زبان بر مبنای شناخت در دانشجویان تقویت گردد.
۲. دانشجویان علاقه‌مند به طرح مسئله و حل مسائل زبانی بالینی گردند.

۳. انگیزه دانشجویان در مطالعه داده های گفتاری و تلاش برای سنجش و گزینش راه کارهای متناسب افزایش یابد.
۴. پرورش دقت، کنجکاوی و خلاقیت دانشجویان در تحلیل داده های زبانی صورت گیرد.

اهداف روانی حرکتی:

۱. دانشجویان تحلیل داده های زبانی را فرا بگیرند.

رویکرد آموزشی^۲:

- مجازی^۳ حضوری ترکیبی^۴

روش های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروههای کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

2. Educational Approach

3. Virtual Approach

4. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجوی	امکانات و وسایل	نام مدرس / مدرسان
۱	مقدمات زبانشناسی بالینی	سخنرانی تعاملی بحث در گروه‌های کوچک	درگیری شناختی و ارزیابی دانش پیش‌زمینه ای	فایل پاورپوینت	فائقه شاه حسینی
۲	آواشناسی تولیدی و تمرینهای کلینیکی	سخنرانی تعاملی یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی	یادگیری مشارکتی و بحث در گروه	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	فائقه شاه حسینی
۳	واج شناسی کاربردی با اهداف کلینیکی	سخنرانی تعاملی یادگیری مبتنی بر حل مسئله	یادگیری مبتنی بر حل مسئله	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	فائقه شاه حسینی
۴	واج شناسی زایشی با اهداف کلینیکی	سخنرانی تعاملی	یادگیری مبتنی بر حل مسئله	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	فائقه شاه حسینی
۵	فراگیری و پیشرفت تولید و آگاهی واجی نرمال	سخنرانی تعاملی بحث در گروه‌های کوچک	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	فائقه شاه حسینی
۶	اختلالات آوایی تولیدی	تدریس توسط همتایان و تعاملی	یادگیری مبتنی بر حل مسئله	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	فائقه شاه حسینی
۷	رویکردهای روانشناختی به آواشناسی بالینی (spreading activation theory)	تدریس توسط همتایان و تعاملی	یادگیری مبتنی بر حل مسئله	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی و بررسی آواهای ضبط شده	فائقه شاه حسینی
۸	Clinical prosody	تدریس توسط همتایان و تعاملی	یادگیری مبتنی بر حل مسئله	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	فائقه شاه حسینی
۹	بررسی ساخت واژه و	تدریس تعاملی	یادگیری مشارکتی	فایل پاورپوینت و	فائقه شاه حسینی

	محتوای الکترونیکی			تحلیل ساختارژی با اهداف کلینیکی	
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	تدریس تعاملی	نحو و بررسی سازوکار ذهن در تحلیل جمله	۱۰
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	تدریس تعاملی	نحو شناختی و تحلیل جمله مبتنی بر شناخت	۱۱
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	تدریس تعاملی	معنی شناسی بالینی	۱۲
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	تدریس تعاملی	معنی شناسی شناختی	۱۳
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	تدریس تعاملی	کاربردشناسی با اهداف کلینیکی	۱۴
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	سخنرانی تعاملی بحث در گروههای کوچک	تحلیل گفتمان و پارامترهای سنجش گفتمان نرمال	۱۵
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	بحث در گروههای کوچک سخنرانی تعاملی	بررسی ساخت اطلاعی با اهداف کلینیکی	۱۶
فائقه شاه حسینی	فایل پاورپوینت و محتوای الکترونیکی	یادگیری مشارکتی و مبتنی بر حل مسئله	بحث در گروههای کوچک سخنرانی تعاملی	رویکردهای شناختی به زبان	۱۷

روش ارزیابی دانشجویان:

در این درس سنجش دانشجویان با محوریت سنجش ارزشیابی اهداف و به صورت مستمر و با تکمیل کارپوشه (فیزیکی یا الکترونیکی) صورت می گیرد. بخشی از ارزیابی نیز از طریق سنجش همتایان و سنجش توسط موارد بالینی کوتاه است. در این صورت، به فعالیت‌های مستمر کلاسی پنج نمره و به حل مسئله های فردی سه نمره و به آزمون پایان ترم دوازده نمره اختصاص داده می شود.

منابع:

افراشی، آ. (۱۳۷۹). نگاهی به مسئله نشاننداری معنی شناختی و پیشنهادی در طبقه‌بندی آن در زبان فارسی. مجموعه مقاله‌های چهارمین کنفرانس زبان‌شناسی. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.

----- (۱۳۸۷). مقدمه‌ای بر رده‌شناسی شناختی. فصلنامه‌ی پازند. ش. ۱۲. تهران: پازند.

----- (۱۳۸۱). معنی‌شناسی بازتابی فرضیه‌ای تازه در شناخت و تبیین معنی. رساله‌ی دکتری زبان‌شناسی همگانی. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.

----- (۱۳۹۵). کاربردهای آمدن و رفتن: فعل‌های اشاره‌گر حرکت در زبان فارسی. رویکردی شناختی به بازنمود حرکت در زبان فارسی (مجموعه مقالات). تهران: نویسه.

پاکتچی، ا. (۱۳۹۵). خوانش تاریخی- فرهنگی از رده‌شناسی زبان‌های فعل‌بنیاد و تابع‌بنیاد: جهت حرکت در ساخت‌های ذهن‌گرا. رویکردی شناختی به بازنمود حرکت در زبان فارسی (مجموعه مقالات). تهران: نویسه.

پشتوان، حمیده؛ حق‌بین فریده و افراشی، آزیتا (۱۳۹۴). بازنمود رویدادهای حرکتی در گفتار روایی کودکان فارسی‌زبان در نگرش شناختی. دوماهنامه جستارهای زبانی. ش ۳ (پیاپی ۲۴)، ۱۹-۴۰.

صفوی، ک. (۱۳۷۹). درآمدی بر معنی‌شناسی. تهران: سازمان تبلیغات اسلامی. پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی.

----- (۱۳۸۰). گفتارهایی در زبان‌شناسی. تهران: هرمس.

----- (۱۳۸۴). فرهنگ توصیفی معنی‌شناسی. تهران: فرهنگ معاصر.

----- (۱۳۸۷). درآمدی بر معنی‌شناسی، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی. پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی.

طیب‌زاده، ا. (۱۳۸۵). ظرفیت فعل و ساخت‌های بنیادین جمله در فارسی امروز. تهران: نشر مرکز.

کرد زعفرانلو کامبوزیا، ع. سادات فیاضی، م. (۱۳۸۷). معنی‌شناسی شناختی و معنی‌شناسی ساختگرا. فصلنامه‌ی پازند. ش. ۱۲. تهران: پازند.

گلفام، ا. (۱۳۸۵). اصول دستور زبان. تهران: سمت.

Berman, R. A.; Slobin D. I. (1994). *Relating events in narrative: a crosslinguistic developmental study*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Butler, C. (2003). *Structure and Function*. Amsterdam: John Benjamin Press

Bauman-Waengler, J. A. (2012), *Articulation and Phonology in Speech Sound Disorders, A Clinical Focus*, Pearson Publication.

Bauman-Waengler, J. A. (2014), *Articulatory and Phonological Impairment A Clinical Focus Fourth Edition*, Pearson Publication.

Bauman-Waengler, J. A. (2002a). Segmental timing of phonologically disordered children: A developmental perspective. *Beihefte zur Zeitschrift fuer Dialektologie und Linguistik*. Stuttgart, Germany: Steiner Verlag Wiesbaden.

Butler, C. (2003). *Structure and Function*. Amsterdam: John Benjamin Press

Edward S. Kelein (1996), *Clinical Phonology, assessment and treatment*, Singular Publishing Group.

Givón, T. (1984). *Syntax: A functional Typological Introduction*. Vol.I Amesterdam: John Benjamins.

----- (1995). *Functionalism and Grammar*, Amesterdam: John Benjamins.

----- (2001). *Syntax*. Vol.I. Amesterdam: John Benjamins.

----- (2001). *Syntax*. Vol.II. Amesterdam: John Benjamins.

Haspelmath, M. (2002). *Understanding Morphology*. London: Arnold Publishers.

Kövecses, Z (2006). *Language, Mind, and Culture*. Oxford: Oxford University Press.

Martin J Ball (2016), *Principles of Clinical Phonology*, Routledge.

Lee, D. (2001). *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Oxford: Oxford University Press.

Rosenbek, J. C., & Jones, H. N. (2009). Principles of treatment for sensorimotor speech disorders. In M. R. McNeil (Ed.), *Clinical management of sensorimotor speech disorders* (2nd ed.). (pp. 269–288). New York: Thieme.

Ryan, S. (2009). American English pronunciation problems for Filipinos. The Center for Confident American English Communication. Orlando: FL. [http:// www.confidentvoice.com/blog/ american-english-pronunciationproblems-for-filipinos/](http://www.confidentvoice.com/blog/american-english-pronunciationproblems-for-filipinos/)

Shriberg, L. D., & Kent, R. D. (2013). *Clinical phonetics* (4th ed.). Boston: Pearson.

Stanovich, K. (2000). *Progress in understanding reading: Scientific foundations and new frontiers*. New York: Guilford.

Torgesen, J. (2000). Individual differences in response to early interventions in reading: The lingering problem of treatment resisters. *Learning Disabilities Research and Practice*, 15, 55–64.

Wambaugh, J. L., Duffy, J. R., McNeil, M. R., Robin, D. A., & Rogers, M. (2006). Treatment guidelines for acquired apraxia of speech: Treatment descriptions and recommendations. *Journal of Medical Speech-Language Pathology*, 14, 35–97.

WHO, World Health Organization, Health Topics 2014. [http://www.who.int/ topics/disabilities/en/](http://www.who.int/topics/disabilities/en/)

Williams, A. L. (2000b). Multiple oppositions: Case studies of variables in phonological intervention. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 9, 289–299.

Williams, A. L. (2003). *Speech disorders resource guide for preschool children*. Clifton Park, NY: Thomson Delmar Learning.

Yavaş, M. & Core, C. (2001). Phonemic awareness of coda consonants and sonority in bi-lingual children. *Clinical Linguistics and Phonetics*, 15, 35–39.

Yavaş, M. (2013). What explains the reductions in /s/-clusters: Sonority or [continuant]? *Clinical Linguistics and Phonetics*, 27, 394–403.